

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фізичної реабілітації, спортивної медицини та фізичного виховання

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

_____ Едуард БУРЯЧКІВСЬКИЙ

01 вересня 2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СПОРТИВНА МЕДИЦИНА»**

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 222 «Медицина»

Освітньо-професійна програма: Медицина

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Медицина» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 222 «Медицина» галузі знань 22 «Охорона здоров'я», ухваленою Вченою Радою ОНМедУ (протокол № 10 від 27 червня 2024 року).

Розробники:

завідувач кафедри, д.м.н., проф. Юшковська О. Г.

д.м.н., проф. Плакіда О. Л.

асистент кафедри Семененко О. В.

асистент кафедри Кіціс А. Г.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фізичної реабілітації, спортивної медицини та фізичного виховання

Протокол № 1 від 26.08. 2025 р.

Завідувач кафедри

Ольга ЮШКОВСЬКА

Погоджено із гарантом ОПП

Валерія МАРІЧЕРЕДА

Схвалено предметною цикловою методичною комісією з терапевтичних дисциплін ОНМедУ
Протокол № 1 від 29.08. 2025 р.

Голова предметної циклової методичної комісії з терапевтичних дисциплін ОНМедУ

Олена ВОЛОШИНА

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р.

Завідувач кафедри

Ольга ЮШКОВСЬКА

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р.

Завідувач кафедри

Ольга ЮШКОВСЬКА

1. Опис навчальної дисципліни:

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість: Кредитів – 3 Годин – 90	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я» Спеціальність 222 «Медицина» Рівень вищої освіти другий (магістерський)	Денна форма навчання
		Вибіркова дисципліна
		Рік підготовки: 4
		Семестри VII- VIII
		Лекції (0 год.)
		Семінарські (30 год.)
		Практичні (0 год.)
		Лабораторні (0 год.)
		Самостійна робота (60 год.) у т.ч. індивідуальні завдання (0 год.)
		Форма підсумкового контролю – Залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни, компетентності, програмні результати навчання.

Мета: Опанування здобувачем вищої освіти знань і формування елементів професійних компетентностей в галузі спортивної медицини і удосконалення навичок та компетентностей, набутих при вивченні попередніх дисциплін.

Завдання:

1. Ознайомитися з визначенням термінів з дисципліни «Спортивна медицина»;
 2. Розуміти мету, завдання та основні напрямки (аспекти) реабілітації;
 3. Знати методичні принципи лікувальної фізкультури;
 4. Формувати уявлення про фізичну реабілітацію у спортивній медицині, знати її мету та основні завдання;
 5. Вміти застосовувати медичний (лікарський) контроль при оздоровчому та спортивному тренуванні;
 6. Оволодіти методикою комплексного лікарського обстеження осіб, які займаються фізичними вправами;
 7. Засвоїти знання з аналізу лікарського висновку за результатами обстеження, вирішувати питання допуску до занять спортом та фізичною культурою, здійснювати розподіл на медичні групи;
 8. Надавати рекомендації щодо вибору найбільш оптимального виду занять фізичними вправами, рекреаційно-оздоровчих та тренуючих рухових режимів в залежності від фізичного стану;
 9. Знати зв'язок між невідкладним станом і невідкладною медичною допомогою - знати механізм позитивної дії фізичних вправ при захворюваннях систем організму;
 10. Надавати рекомендації щодо медико-біологічних й інших засобів профілактики перевтомлення та відновлення фізичної працездатності при оздоровчому тренуванні й у сучасному спорті;
 11. Формувати режими рухової активності
- Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

• Загальних (ЗК):

- ЗК1.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2.Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
- ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- ЗК4. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність працювати в команді.

ЗК8. Здатність до міжособистої взаємодії.

ЗК10. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.

ЗК11. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК13. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

- **Спеціальних(СК):**

СК1. Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані

СК2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів

СК6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань

СК24 – Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.

СК26 – Здатність визначати тактику ведення осіб, що підлягають диспансерному нагляду.

СК28. Здатність до застосування фундаментальних біомедичних знань на рівні достатньому для виконання професійних задач у сфері охорони здоров'я

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН1 - Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

ПРН2 - Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я.

ПРН3 - Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем.

ПРН4. Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2).

ПРН5. Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4), враховуючи вік пацієнта.

ПРН9. Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти обґрунтувати персоніфіковані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.

ПРН17. Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

ПРН21. Відшуковувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.

ПРН22. Застосовувати сучасні цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення, статистичні методи аналізу даних для розв'язання складних задач охорони здоров'я.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

Знати:

- Організацію і порядок здійснення лікарських обстежень осіб, які займаються фізичною культурою і спортом;

- Патологічні стани, що передують патологічним та виникають при нераціональних заняттях фізичною культурою і спортом;
- Сучасні методи досліджень, діагностики і лікування, застосовувані в спортивній медицині.

Вміти:

- визначити фізичний розвиток, стан здоров'я, функціональний стан і фізичну працездатність і на підставі цього рекомендувати раціональні засоби і методи фізичних вправ;
- сприяти правильному проведенню занять фізичними вправами з особами різного віку, стану здоров'я і фізичної підготовленості;
- виявити ранні ознаки захворювань і ушкоджень, які виникають при нераціональних заняттях фізичними вправами;
- визначити найбільш раціональні санітарно-гігієнічні умови для занять фізичними вправами;
- надати допомогу при гострих патологічних станах, які виникають при неадекватних фізичних навантаженнях;
- проводити санітарно-просвітню роботу серед фізкультурників, спортсменів і населення;
- проводити лікарсько-педагогічні спостереження в процесі занять фізичними вправами з метою оцінки гігієнічних умов, місць проведення занять, оцінки адекватності застосовуваних під час занять фізичних навантажень функціонального стану, що займаються, правильності побудови і розподілу навантаження в занятті, щільності заняття й ін.

2. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Основні поняття спортивної медицини. Сучасні методи обстеження спортсменів.

Тема 2. Основи медичної реабілітації.

- Поняття про лікарський контроль.
- Визначення медичної реабілітації.
- Засоби, види медичної реабілітації.
- Аспекти, завдання, етапи медичної реабілітації.
- Методи оцінки рівня фізичного розвитку.
- Особливості фізичного розвитку спортсменів за видами спорту.

Тема 3. Зміни в організмі при виконанні фізичних навантажень.

- Допуск до занять фізичною культурою та спортом, вибір індивідуального рухового режиму.
- Кількісна оцінка рівня фізичного здоров'я.
- Експрес – оцінка фізичного стану людини.
- Визначення та оцінка загальної фізичної працездатності.
- Передпатологічні стани й захворювання, які виникають при нераціональних заняттях фізичною культурою і спортом.

Тема 4. Лікарсько-педагогічний контроль в процесі занять фізичними вправами.

- Засоби відновлення та стимуляції під час оздоровчих та спортивних тренувань.
- Фармакологічні препарати в спорті. Рослинні препарати в спорті.

Тема 5. Загальна характеристика захворюваності спортсменів.

- Дослідження дихальної системи.
- Захворювання і пошкодження органів серцево-судинної системи та системи дихання при заняттях спортом.
- Фізична реабілітація при захворюваннях органів дихання, серцево-судинної та нервової систем.
- Характеристика спортивного травматизму.
- Травми головного і спинного мозку.
- Переломи, забої, розтягнення.
- Фізична реабілітація в клініці внутрішніх хвороб.

Тема 6. Основи раціонального харчування спортсменів.

- Оцінка харчового статусу спортсменів в залежності від видів спорту.
- Основи адаптаційного харчування спортсменів.

Тема 7. Поняття про допінг. Допінг - контроль.

4 Структурований навчальний план з дисципліни

Назви тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		лекції	семінар	практ.	лабор.	СРЗ
Тема 1. Основні поняття спортивної медицини. Сучасні методи обстеження спортсменів.	6	0	2	0	0	4
Тема 2. Основи медичної реабілітації. Поняття про лікарський контроль. Визначення медичної реабілітації. Засоби, види медичної реабілітації. Аспекти, завдання, етапи медичної реабілітації. Методи оцінки рівня фізичного розвитку. Особливості фізичного розвитку спортсменів за видами спорту.	12	0	4	0	0	8
Тема 3. Оцінка роботи систем організму. Зміни в організмі при виконанні фізичних навантажень. Допуск до занять фізичною культурою та спортом, вибір індивідуального рухового режиму. Кількісна оцінка рівня фізичного здоров'я. Експрес – оцінка фізичного стану людини. Визначення та оцінка загальної фізичної працездатності. Передпатологічні стани й захворювання, які виникають при нераціональних заняттях фізичною культурою і спортом.	18	0	6	0	0	12
Тема 4. Лікарсько-педагогічний контроль в процесі занять фізичними вправами. Засоби відновлення та стимуляції під час оздоровчих та спортивних тренувань. Фармакологічні препарати в спорті. Рослинні	12	0	4	0	0	8

препарати в спорті.						
Тема 5. Дослідження функціональних систем організму та реабілітація при захворюваннях. Загальна характеристика захворюваності спортсменів. Дослідження дихальної системи. Захворювання і пошкодження органів серцево-судинної системи та системи дихання при заняттях спортом. Фізична реабілітація при захворюваннях органів дихання, серцево-судинної та нервової систем. Характеристика спортивного травматизму. Травми головного і спинного мозку. Переломи, забої, розтягнення. Фізична реабілітація в клініці внутрішніх хвороб.	24	0	8	0	0	16
Тема 6. Основи раціонального харчування спортсменів. Оцінка харчового статусу спортсменів в залежності від видів спорту. Основи адаптаційного харчування спортсменів.	12	0	4	0	0	8
Тема 7. Поняття про допінг. Допінг - контроль.	6	0	2	0	0	4
Усього годин	90	0	30	0	0	60

5. Теми лекційних / семінарських / практичних / лабораторних занять

5.1. Теми лекційних занять

Лекційні заняття не передбачені.

5.2. Теми семінарських занять

№	Назва теми	Кіл-ть годин
1.	Тема 1.Основні поняття спортивної медицини. Сучасні методи обстеження спортсменів.	2
2.	Тема 2. Основи медичної реабілітації. Поняття про лікарський контроль. Визначення медичної реабілітації. Засоби, види медичної реабілітації. Аспекти, завдання, етапи медичної реабілітації.	2
3.	Тема 2. Методи оцінки рівня фізичного розвитку. Особливості фізичного	2

	розвитку спортсменів за видами спорту.	
4.	Тема 3. Зміни в організмі при виконанні фізичних навантажень. Допуск до занять фізичною культурою та спортом, вибір індивідуального рухового режиму. Кількісна оцінка рівня фізичного здоров'я.	2
5.	Тема 3. Експрес – оцінка фізичного стану людини. Визначення та оцінка загальної фізичної працездатності.	2
6.	Тема 3. Передпатологічні стани й захворювання, які виникають при нераціональних заняттях фізичною культурою і спортом.	2
7.	Тема 4. Лікарсько-педагогічний контроль в процесі занять фізичними вправами. Засоби відновлення та стимуляції під час оздоровчих та спортивних тренувань.	2
8.	Тема 4. Експрес – оцінка фізичного стану людини. Визначення та оцінка загальної фізичної працездатності.	2
9.	Тема 5. Загальна характеристика захворюваності спортсменів. Дослідження дихальної системи. Захворювання і пошкодження органів серцево-судинної системи та системи дихання при заняттях спортом. Фізична реабілітація при захворюваннях органів дихання, серцево-судинної та нервової систем.	2
10.	Тема 5. Характеристика спортивного травматизму.	2
11.	Тема 5. Загальна характеристика захворюваності спортсменів. Травми головного і спинного мозку.	2
12.	Тема 5. Переломи, забої, розтягнення. Фізична реабілітація в клініці внутрішніх хвороб.	2
13.	Тема 6. Основи раціонального харчування спортсменів. Оцінка харчового статусу спортсменів в залежності від видів спорту.	2
14.	Тема 6. Основи адаптаційного харчування спортсменів.	2
15.	Тема 7. Поняття про допінг. Допінг - контроль.	2
	Разом	30

5.3. Теми практичних занять

Практичні заняття не передбачені.

5.4. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

№	Назва теми / види завдань	Кіл-ть годин
1.	Тема 1. Сучасні методи обстеження спортсменів.	4
2.	Тема 2. Методи оцінки рівня фізичного розвитку.	8
3.	Тема 3. Кількісна оцінка рівня фізичного здоров'я.	12
4.	Тема 4. Фармакологічні препарати в спорті.	8
5.	Тема 5. Дослідження функціональних систем організму та реабілітація.	16
6.	Тема 6. Основи адаптаційного харчування спортсменів.	8
7.	Тема 7. Допінг - контроль.	4
	Разом	60

7. Методи навчання

Семінарські заняття:

- практичні методи: вимірювання, виконання тестових завдань, вирішення ситуаційних завдань (в т.ч. розрахункових), демонстрація.

- словесні методи: бесіда, пояснення, розповідь, інструктаж, дискусія, обговорення проблемних ситуацій;

- наочні методи: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації);

Самостійна робота: - самостійна робота з методичними розробками, схемами, таблицями, рекомендованою основною та додатковою літературою, інформаційним ресурсом кафедри, підготовка до аудиторних занять; - самостійне виконання додаткового (бонусного) науково-дослідного завдання здобувача, підготовка наукової доповіді на засіданні наукового гуртка, конференції, підготовка і публікація тез наукової роботи здобувача, участь у міжвузівській олімпіаді, конкурсі наукових робіт.

8. Форми контролю та методи оцінювання

(у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль: усне опитування, тестування, оцінювання виконання практичних навичок, оцінювання комунікативних навичок під час рольової гри, розв'язання ситуаційних клінічних завдань, оцінювання активності на занятті.

Підсумковий контроль: залік.

Оцінювання поточної навчальної діяльності на семінарському занятті:

1. Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:

- методи: опитування, вирішення ситуаційної задачі
- максимальна оцінка – 5,
- мінімальна оцінка – 3,
- незадовільна оцінка – 2.

2. Оцінка практичних навичок та маніпуляцій з теми заняття:

- методи: оцінювання правильності виконання практичних навичок
- максимальна оцінка – 5,
- мінімальна оцінка – 3,
- незадовільна оцінка – 2.

Оцінка за одне практичне заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину(5, 4, 3, 2), яка округлюється за методом статистики.

Критерії поточного оцінювання на семінарському занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
«5»	Здобувач систематично працював протягом семестру, показав різнобічні і глибокі знання програмного матеріалу, вмів успішно виконувати завдання, які передбачені програмою, засвоїв зміст основної та додаткової літератури, усвідомив взаємозв'язок окремих розділів дисципліни, їхнє значення для майбутньої професії, виявив творчі здібності у розумінні та використанні навчально-програмного матеріалу, проявив здатність до самостійного оновлення і поповнення знань.
«4»	Здобувач виявив повне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, що рекомендована програмою, показав достатній рівень знань з дисципліни і здатний до їх самостійного оновлення та поновлення у ході подальшого навчання та професійної діяльності.
«3»	Здобувач виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та наступної роботи за професією, справляється з виконанням завдань, передбачених програмою, допустив окремі помилки у відповідях і при виконанні тестових завдань, але володіє необхідними знаннями для подолання допущених помилок під керівництвом науково-педагогічного працівника.
«2»	Здобувач не виявив достатніх знань основного навчально-програмного матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може без допомоги викладача використати знання при подальшому навчанні, не спромігся оволодіти навичками самостійної роботи.

Оцінювання самостійної роботи здобувачів:

Самостійна робота здобувачів оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, перевіряється під час аудиторних занять.

Залік виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у семінарських заняттях, виконав та захистив індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

Залік здійснюється: на останньому занятті до початку екзаменаційної сесії - при стрічковій системі навчання, на останньому занятті – при цикловій системі навчання. Оцінка за залік є середньоарифметичною за всіма складовими за традиційною чотирибальною шкалою і має величину, яка округлюється за методом статистики з двома десятковими знаками після коми.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Отриманий середній бал за навчальну дисципліну для здобувачів, які успішно опанували робочу програму навчальної дисципліни, конвертується з традиційної чотирибальної шкали у бали за 200-бальною шкалою, як наведено у таблиці:

Таблиця конвертації традиційної оцінки у багатобальну шкалу

Традиційна чотирибальна шкала	Багатобальна 200-бальна шкала
Відмінно («5»)	185 – 200
Добре («4»)	151 – 184
Задовільно («3»)	120 – 150
Незадовільно («2»)	Нижче 120

Багатобальна шкала (200-бальна шкала) характеризує фактичну успішність кожного здобувача із засвоєння освітньої компоненти. Конвертація традиційної оцінки (середній бал за навчальну дисципліну) в 200-бальну виконується інформаційно-технічним відділом Університету.

Відповідно до отриманих балів за 200-бальною шкалою, досягнення здобувачів оцінюються за рейтинговою шкалою ECTS. Подальше ранжування за рейтинговою шкалою ECTS дозволяє оцінити досягнення здобувачів з освітньої компоненти, які навчаються на одному курсі однієї спеціальності, відповідно до отриманих ними балів.

Шкала ECTS є відносно-порівняльною рейтинговою, яка встановлює належність здобувача до групи кращих чи гірших серед референтної групи однокурсників (факультет, спеціальність). Оцінка «А» за шкалою ECTS не може дорівнювати оцінці «відмінно», а оцінка «В» – оцінці «добре» тощо. При конвертації з багатобальної шкали межі оцінок «А», «В», «С», «D», «Е» за шкалою ECTS не співпадають з межами оцінок «5», «4», «3» за традиційною шкалою. Здобувачі, які одержали оцінки «FX» та «F» («2») не вносяться до списку здобувачів, що ранжуються. Оцінка «FX» виставляється здобувачам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий контроль. Оцінка «F» виставляється здобувачам, які відвідали усі заняття з дисципліни, але не набрали середнього балу (3,00) за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового контролю.

Здобувачі, які навчаються на одному курсі (однієї спеціальності), на підставі кількості балів, набраних з дисципліни, ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Конвертація традиційної оцінки з дисципліни та суми балів за шкалою ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Статистичний показник
------------------------------	------------------------------

A	Найкращі 10% здобувачів
B	Наступні 25% здобувачів
C	Наступні 30% здобувачів
D	Наступні 25% здобувачів
E	Наступні 10% здобувачів

10. Методичне забезпечення

- Робоча програма навчальної дисципліни
 - Силабус
 - Методичні розробки до семінарських занять
 - Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів вищої освіти
 - Мультимедійні презентації
 - Ситуаційні клінічні завдання
- Навчально-методична література:

11. Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Сучасні методи обстеження фізкультурників та спортсменів.
2. Основні завдання і зміст спортивної медицини.
3. Методика комплексного медичного обстеження.
4. Поняття про лікарський контроль.
5. Спортивно-фізична реабілітація в клініці внутрішніх хвороб, при захворюваннях та травмах систем організму.
6. Визначення медичної реабілітації.
7. Засоби, види медичної реабілітації.
8. Аспекти, завдання, етапи медичної реабілітації.
9. Допуск до занять фізичною культурою та спортом, вибір індивідуального рухового режиму.
10. Кількісна оцінка рівня фізичного здоров'я.
11. Експрес – оцінка фізичного стану людини..
12. Дослідження і оцінка фізичного розвитку, фізичної працездатності людини та функціональних здібностей організму за допомогою функціональних проб.
13. Засоби відновлення та стимуляції під час оздоровчих та спортивних тренувань.
14. Вивчення та оцінка функціонального стану ЦНС спортсменів.
15. Медичне обладнання.
16. Медикаментозні засоби допомоги.
17. Дослідження дихальної системи.
18. Фізична реабілітація при захворюваннях органів дихання, серцево-судинної системи.
19. Травми головного і спинного мозку.
20. Фізична реабілітація при захворюваннях та травмах спинного і головного мозку.
21. Фізична реабілітація при травмах кінцівок.
22. Фізична реабілітація при захворюваннях та травмах опорно-рухового апарату.
23. Оцінка харчового статусу спортсменів в залежності від видів спорту.
24. Основи адаптаційного харчування спортсменів.
25. Допінг контроль.
26. Види допінгу.

12. Рекомендована література

Основна:

1. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії; підручник / [Л.О. Вакуленко, В.В. Клапчук, Д.В. Вакуленко та ін.]; за заг.ред. Л.О. Вакуленко, В.В. Клапчука. – Тернопіль: ТДМУ, 2018. – 372.

2. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів. Невідкладні стани в терапії. Аналізи: нормативні показники, трактування змін. 27-е вид.. Мостовий Ю.М.. Центр ДЗК м.Київ 2020. 800с.

3. Мостовий Ю.М. Сучасні класифікації і стандарти лікування розповсюджених захворювань внутрішніх органів. Вінниця, 2019. – С. 11 – 62.

4. Шинкарук О. Стрес та його вплив на змагальну та тренувальну діяльність спортсменів / Шинкарук Оксана, Лисенко Олена, Федорчук Світлана // Фізична культура, спорт та здоров'я нації”: збірник наукових праць. – Випуск №3 (22). – Вінниця, 2017. – С. 469-476.

5. Земцова І. І. Спортивна фізіологія : навчальний посібник / І. І. Земцова. – Київ: Олімпійська література, 2018. - 208 с.

6. European Physical and Rehabilitation Medicine Bodies Alliance. White Book on Physical and Rehabilitation Medicine in Europe. Eur J Phys Rehabil Med 2018. - Vol.54(2). – P.125-321

Додаткова:

1. Костюкевич В.М. Теоретико-методичні основи контролю у фізичному вихованні та спорті : монографія / В.М. Костюкевич, Є.П. Врублевський, Т.В. Вознюк та ін.; за ред. В.М. Костюкевича. – Вінниця: «Планер», 2017. – 191 с.

2. Костюкевич В.М. «Теорія і методика спортивної підготовки у запитаннях і відповідях»: Навчально-методичний посібник / В.М. Костюкевич. – Вінниця: Планер, 2016. – 159 с.

3. Gutenbrunner C., Tederko P., Grabljevec K., Nugraha B., Responding to the World Health Organization Global Disability Action Plan in Ukraine: developing a National Disability, Health and Rehabilitation Plan J Rehabil Med. – 2018 (50). – P.338–341

4. World Health Organization. Rehabilitation 2030: a call for action: Meeting report [Internet]. WHO; 2017. Available from: <http://www.who.int/disabilities/care/rehab-2030/en/>

5. WHO WHO global disability action plan 2014-2021 [Internet]. WHO. [cited 2014 Oct 21]. Available from: <http://www.who.int/disabilities/actionplan/en/>

6. R.L. Braddom. Physical Medicine and Rehabilitation / R.L. Braddom. – England: Elsevier Science, 2011. – 1536 с.

7. WHO World Report on Disability [Internet]. WHO. [cited 2014 Nov 8]. Available from: http://www.who.int/disabilities/world_report/2011/en/

8. Фізична реабілітація, спортивна медицина: підручник для студентів вищих мед. навч. закладів / В.В. Абрамов, В.В. Клапчук, О.Б. Неханевич [та ін.]: за ред. професора В.В. Абрамова та доцента О.Л. Смирнової. – Дніпропетровськ, Журфонд, 2014. – 456 с.: іл. 79.

13. Електронні інформаційні ресурси

- <http://www.moz.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства охорони здоров'я України.
- <http://www.president.gov.ua/documents/6782015-19605> - Указ Президента України «Про активізацію роботи щодо забезпечення прав людей з інвалідністю»
- <https://www.kmu.gov.ua/ua/nps/pro-zatverdzhennya-planu-zahodiv-iz-vprovadzhennya-v-ukrayini-mizhnarodnoyi-klasifikaciyi-funkcionuvannya-obmezhen-zhittiyediyalnosti-ta-zdorovya-ta-mizhnarodnoyi-klasifikaciyi-funkcionuvannya-obmezhen-zhittiyediyalnosti-ta-zdorovya-ditej-i-pidlitkiv> - Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 №1008-р «Про затвердження плану заходів із впровадження в Україні Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я та Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків»
- <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>- Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»
- <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2961-15> - Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні»
- <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>- Закон України «Про фізичну культуру і спорт».

- <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1060-12> - Закон України «Про освіту».
- <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського.
- <http://library.gov.ua/> – Національна наукова медична бібліотека України.
- <http://osvita.ua/vnz/> – Вища освіта в Україні.